

BASISBANKS GENERELLE BESKRIVELSE AF VÆRDIPAPIRER

OBLIGATIONER

En obligation er et gældsbevis, hvor udsteder af obligationen, f.eks. et realkreditinstitut eller den danske stat, forpligter sig til at betale obligationsgælden tilbage til investor ud fra en plan, der er aftalt på forhånd. Det beløb, du investerer i en obligation, kan således sammenlignes med, at du yder et lån til den, der har udstedt obligationen. Obligationsudstederen får stillet kapital til rådighed svarende til det beløb, du har købt obligationer for. For denne tjeneste betaler obligationsudstederen dig en løbende fast rente.

Der findes obligationer med og uden udtrækninger. Når der købes obligationer uden udtrækning, såkaldte "stående lån", er du sikker på at kunne beholde obligationen til udløbsdatoen, hvis du ønsker det. Fordelen er, at du er sikker på forrentningen af investeringen indtil udløbsdatoen. Ulempen er, at obligationerne er mere følsomme overfor rentændringer i markedet og kursværdien derfor kan svinge mere end tilsvarende realkreditobligationer.

Købes realkreditobligationer, sker der løbende udtrækninger, hver gang husejerne afdrager eller indfrier deres realkreditlån. Udtrækning vil sige, at obligationen bliver indfriet til kurs 100, og det nominelle beløb bliver udbetalt til ejeren. Er obligationen købt til en kurs under 100, opnås således en kursgevinst. Og er obligationen omvendt købt til en kurs, der er højere end 100, fås et kurstab. Pengene skal investeres på ny, og der er derfor en risiko for, at den nye investering sker til en lavere forrentning end den tidligere investering.

For dig som investor er særligt tre typer af obligationer interessante:

Statsobligationer

Obligationer udstedt af en stat, oftest for at finansiere et underskud på statsfinanserne. Afkastet består af de løbende rentebetalinger samt eventuelt udtrækninger.

Realkreditobligation

En obligation udstedt af et realkreditinstitut. Sikkerheden består i realkreditinstitutets reserver og pant i fast ejendom. Afkastet består af de løbende rentebetalinger og en eventuel kursgevinst. Kursgevinsten opstår ved, at en obligation der f.eks. handles til kurs 97 indfries til kurs 100 når obligationen udløber. Obligationens udløbsdato fremgår af obligationen og kendes således på forhånd medmindre obligationen udtrækkes.

Virksomhedsobligation

Kan betragtes som et banklån, der er noteret på en børs. Store internationale virksomheder anvender obligationsmarkedet som et supplement til traditionelle banklån, da de herved får adgang til en langt større investorkreds. Der stilles sædvanligvis ikke sikkerhed for obligationerne. Afkastet består også her af de løbende rentebetalinger.

Afkastet på en obligation falder således i form af rente og en eventuel kursgevinst. Obligationer har, afhængig af løbetiden, forskellig effektiv rente. Oftest er renten højest på de længst løbende obligationer og lavest på de helt korte og som regel er renten højere på en virksomhedsobligation end på en sikker statsobligation. Men en række andre faktorer spiller ind på prisdannelsen på obligationer ligesom der kan udregnes en række nøgletal på de enkelte obligationsserier.

RISICI VED OBLIGATIONER

En obligations risiko kan opgøres ud fra dens varighed, som angiver obligationens kursfølsomhed ved en ændring af markedsrenten på et procentpoint. I kurslisterne fremgår udtrykket "varighed" under hver enkelt obligation (fondskode). Varigheden ændres løbende ligesom kursen. Varigheds-nøgletallet anvendes bl.a. til at fastslå, i hvor mange år køberen af en obligation er sikret den effektive rente, der fremgår af kurslisten på købstidspunktet.

Generelt kan siges, at personer der vælger obligationer med en varighed på over 6 betragtes som meget risikovillige, en varighed på mellem 3 - 6 er medium risikovillige og mindre end 3 er de forsigtige, der ikke vil løbe nogen risiko. Obligationer med en varighed på under 3 er typisk statsobligationer med meget kort løbetid.

Der er grundlæggende tre risici, der truer en obligation.

Den første er kreditrisikoen. Det vil sige risikoen for at kreditforeningen, staten eller erhvervsvirksomheden går konkurs. Det er muligt, men absolut usandsynligt, at den danske stat går konkurs, mens en kreditforeningen har en lidt større chance, men den er dog stadig teoretisk. Som ved al investering er der dog en reel risiko

Den anden risiko er kursrisikoen, der opstår når renten ændrer sig. Matematikken bag beregningen betyder, at de obligationer, der løber i lang tid, ændrer mere drastisk kurs end de obligationer, der løber i kort tid. Derfor er risikoen for, at de købte obligationer falder i kurs, større for de lange obligationer end for de korte. Men hvis obligationerne beholdes til de udløber, vil der ikke blive realiseret noget kurstab/gevinst, og du vil da få obligation udtrukket til kurs 100.

Den tredje risiko gælder for de obligationer, der kan konverteres af låntagerne. Risikoen for de ofte meget langt løbende realkreditobligationer opstår, når renteniveauet falder, dermed stiger obligationerne i kurs, og når de kommer op over kurs 100, vil obligationen blive konverteringsstruet. Det vil sige, at nogle af de låntagere, der har finansieret deres boliger med disse obligationer, vil opsigte lånene til kurs 100 for at finansiere sig i nye lån/obligationer med en lavere pålydende rente. Det betyder, at obligationsejerne vil opleve store ekstraordinære udtrækninger til kurs 100, samtidig med at obligationerne i markedet vil kunne sælge til over kurs 100. Disse store ekstraordinære udtrækninger betyder, at du skal ud og købe nye obligationer til en højere kurs/lavere forrentning, hvilket totalt set vil give en dårligere samlet forrentning af formuen end hvis der ikke havde været konverteringer i obligationen. Denne risiko for at få en lavere forrentning af investeringen end oprindeligt forventet kaldes konverteringsrisiko.

AKTIER

GENEREL BESKRIVELSE AF AKTIER

En aktie er et ejerbevis til en andel af et aktieselskab. Når du investerer i aktier bliver du derfor medejer af selskabet og får andel i det pågældende selskabs indtjening. Investorenes forventninger til selskabets indtjeningsevne kan således have stor betydning for udviklingen i kursen på aktien. Den investor, der forventer øget indtjening vil betale en højere pris for aktien end den investor, der forventer en lavere indtjening. På den måde afspejler kursværdien på en aktie markedets forventninger til selskabets fremtidige indtjeningsevne. Netop dette tætte forhold mellem selskabets indtjeningsmuligheder og dine muligheder for kursstigning er karakteristisk for investering i aktier og vigtig at huske, når du skal forsøge at forstå de risikofaktorer, der generelt knytter sig til investering i aktier.

Det forhold, at afkastet af aktien primært afhænger af, hvor dygtigt markedet vurderer selskabet er til at tjene penge, bevirker at kursen på aktier generelt svinger meget. Da du tjener penge på aktien, når kursen stiger - og taber penge, når den falder, egner aktieinvestering sig bedst til langsigtet investering. Du kan også tjene penge ved at få udbetalt udbytte fra aktien. Et udbytte er en andel af selskabets eventuelle overskud, som bliver udloddet til aktieejerne én gang om året. Udbyttets størrelse bliver hvert år bestemt på selskabets generalforsamling. Generalforsamlingen kan dog også bestemme, at der ikke skal udbetales udbytte. Du har således ingen garanti for at få et løbende kontant udbytte fra din aktieinvestering.

RISICI VED AKTIER

Risikoen ved at investere i aktier er, at kursen falder til et niveau under den kurs, du købte til.

Da kursen på aktier bl.a. bestemmes ud fra selskabets fremtidige indtjeningsevne, er der adskillige faktorer der med forskellig grad af usikkerhed, kan udløse et kurssving. Det kunne f.eks. være ændringer i den enkelte virksomheds interne forhold. Er der tale om aktier i børsnoterede selskaber, vil disse selskaber løbende offentliggøre oplysninger om interne forhold, som kan have betydning for kursdannelsen.

Derudover er alle aktier undergivet den markedsræssige risiko, hvor ændringer i konjunktur, oliepris, inflation, rente, politisk situation, krig, fred, forskning/opdagelser og andre skift i virksomhedernes ydre verden spiller ind på aktiernes kurs i positiv eller negativ retning. Grundlæggende er der således to faktorer, der bestemmer kursen på en aktie: virksomhedens vilkår og samfundets vilkår.

Alt afhængig af hvilken branche selskabet tilhører, vil selskabets aktiekurs reagere forskelligt på konkrete begivenheder. Nogle selskaber er måske afhængige af prisen på olie. Aktiekursen vil derfor reagere på politiske beslutninger, der påvirker olieprisen. I teorien kan du derfor minimere risikoen fra udefra kommende begivenheder ved at sprede dine aktieinvesteringer. Generelt er det derfor vores anbefaling, at du spreder dine aktieinvesteringer på flere selskaber, brancher og lande. I praksis bør der mindst investeres i 10 forskellige aktier. Er der ikke penge nok på kontoen til at foretage den nødvendige spredning af investeringerne, kan det generelt anbefales at købe aktier i investeringsforeninger. Herved opnås, at en dårlig udvikling for et selskab ikke betyder ret meget.

Da aktier, som nævnt, udtrykker en ejerandel af det pågældende selskab, kan aktien reelt set blive værdiløs, hvis selskabet går konkurs. Du kan dog aldrig tabe mere end den pris, du har betalt for aktien. Hvis du har udenlandske aktier og dermed investerer i en fremmed valuta løber du tillige en valutakursrisiko, i forhold til danske kroner.

AKTIER I INVESTERINGSFORENINGER

GENEREL BESKRIVELSE AF INVESTERINGSFORENINGSAKTIER

Med en aktie i en investeringsforening får du en ejerandel i en forening, der investerer i værdipapirer efter nogle fastsatte regler, som dels er bestemt af foreningen selv, dels reguleret af lovgivningen. Investeringsforeninger fungerer sådan, at foreningen modtager penge fra salg af investeringsforeningsaktier. Disse penge bruges til at købe værdipapirer. Ejerskab af en investeringsforening er således et alternativ til at investere direkte i obligationer og aktier.

Fordelen er, at selv om man vælger kun at investere et lille beløb, så vil investeringsforeningen alt i alt have et forholdsvis stort beløb at investere for. Det giver mulighed for at sprede din investering over mange værdipapirer og dermed sprede risikoen for den enkelte. Endvidere får du en løbende og professionel overvågning af dine investeringer.

Du kan vælge mellem et stort antal forskellige investeringsmuligheder, som adskiller sig fra hinanden ved deres investeringsfokus. De fleste investeringsforeninger har så mange forskellige afdelinger, at investeringsvalget kan gøres meget nuanceret. Der kan således vælges mellem korte og lange obligationer, danske og udenlandske aktier eller f.eks. aktier inden for en bestemt branche, for eksempel bioteknologi eller en forening specielt beregnet for pensionsmidler, såkaldte PAL-afdelinger. Investeringsforeningen og dennes ekspertes bestemmer, hvilke værdipapirer der købes i de enkelte afdelinger.

Afkastet på investeringsaktier består af værdistigningen på de aktier, der er købt, og for det meste også af et årligt udbetalt udbytte til medlemmerne. Du er endvidere løbende sikret, at du altid kan sælge dine investeringsaktier til en kurs, som ligger meget tæt på den værdi, som de værdipapirer, investeringsforeningen har investeret i, repræsenterer. Ligesom ved investering i aktier kan størrelsen af udbyttet i de enkelte afdelinger variere meget. I obligationsafdelinger består udbyttet af kuponbetalinger fra obligationer, renteindtægter fra kontantbeholdningen og realiserede netto-kursgevinster. I aktieafdelinger består udbyttet af udbytter fra de virksomheder, som afdelingen har investeret i og realiserede kursgevinster på aktier.

RISICI VED INVESTERINGSFORENINGSAKTIER

Afkastet af investeringsforeningsaktier svinger i takt med udviklingen på værdipapirmarkedene. Derfor kan kurserne på investeringsforeningsaktier stige og falde. Da investeringsforeningerne typisk investerer i enten aktier eller obligationer, er det de samme risikoelementer man skal forholde sig til ved investering i investeringsforeninger. Når du køber investeringsforeningsaktier, er risikoen dog normalt lavere, end hvis du investerer direkte i enkelte aktier eller obligationer. Investeringsforeningen spreder nemlig investeringerne på mange forskellige værdipapirer. Som hovedregel er obligationsafdelinger i en investeringsforening mere stabile end i en aktieafdeling.

Den reelle risiko på en investeringsforeningsaktie afhænger af, hvilken strategi den enkelte afdeling investerer efter. Så før du investerer, må du vurdere din risikoprofil og tidshorisont og derudfra vælge de afdelinger, der passer til dine behov.